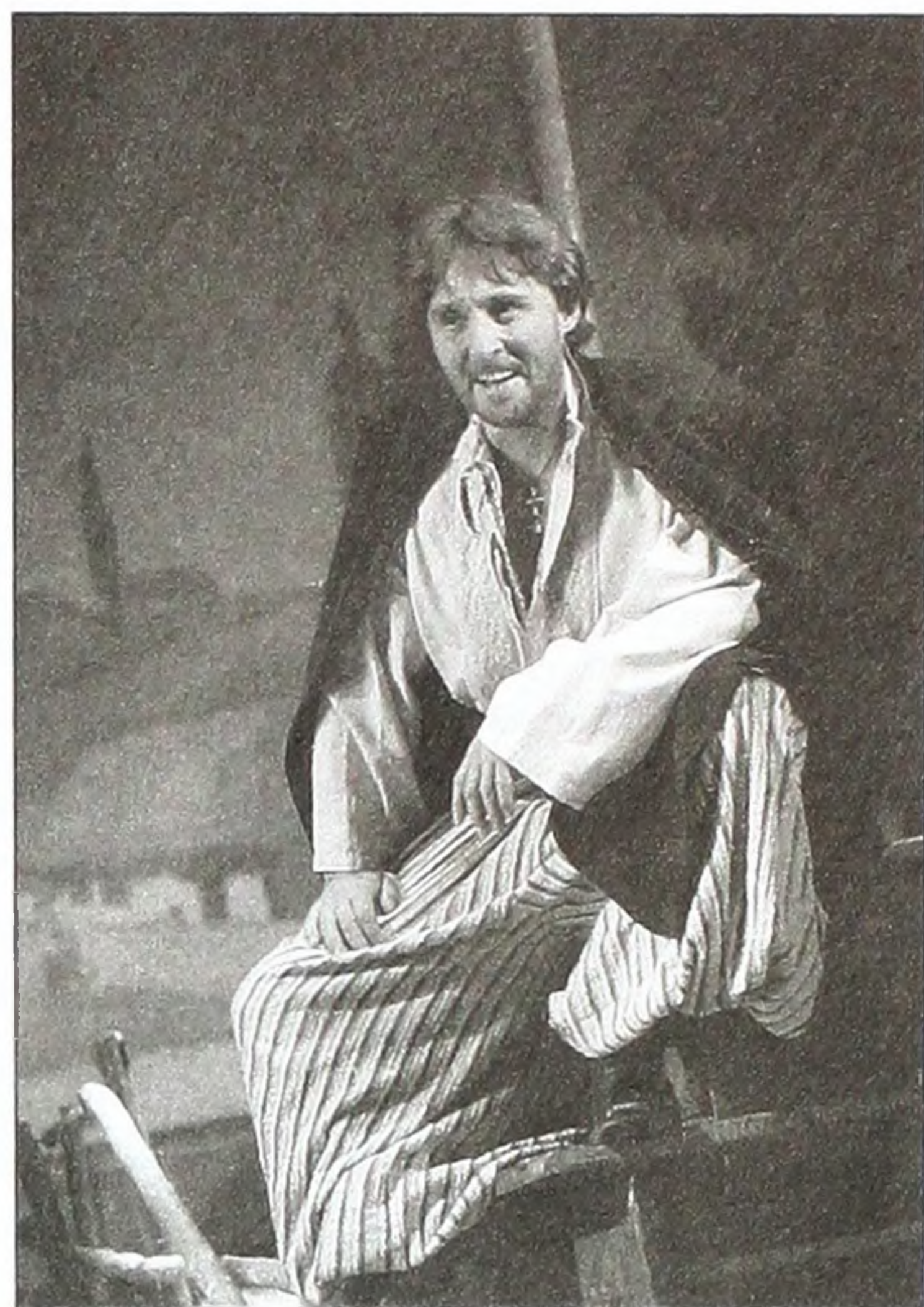


ПРИНАДНІСТЬ НАЇВНОГО, АБО ФЕМІНІЗМ ПО-УКРАЇНСЬКИ

Лариса Брюховецька



Завдяки Іванові Котляревському в Україні з'явилася п'єса, яку і сьогодні знають майже всі, хто закінчував середню школу. Доступна, зрозуміла, зворушлива і приємна своїм щасливим фіналом «Наталка Полтавка», незважаючи на примхи моди, живе і житиме довго. Героїня — дівчина, яка сама себе характеризує: «небагата я і проста, но чесного роду, не боюся шити-прясти і носити воду». Із цих слів треба розуміти, що не зовсім проста, адже виростала у Полтаві й тільки після смерті батька разом із матір'ю опинилася в селі. «Біля мене хлопці в'ються» — також немало значить для пізнання характеру. Наталка за словом у кишеню не лізе, реагує блискучо, і чудово підтверджують цю її

риску діалоги з матір'ю, а особливо — з Возним, який, на свою біду, закохався у Наталку до безтями. Тож виник класичний трикутник, адже Наталка любить Петра. Хоча він і відсутній. Та згадка про нього в діалогах постійна. Й автор врешті змилюється — з'явиться той довгожданний Петрусь на ясні очі Наталки і зрадіють обоє, бо ж три роки минуло, відколи розлучилися. Для них, якщо згадати тих хлопців, що біля Наталки в'ються, це неабияке випробування. Змилюється автор, але не поспішайте. Розлуки, виявляється, йому мало, то в останню хвилину Возного в женихи підсунув. Терпелиха, мати Наталчина, уже вмовила-таки дочку подати рушники. На це сватання Петро

- Тетяна Міхтіна у виставі «Наталка Полтавка». Режисер Олександр Ануров. Національний театр ім. Івана Франка.
- Тарас Жирко у виставі «Наталка Полтавка». Фото О.Китторчука.

(зовсім випадково!) й нагодився. Тому його радість, що знайшов Наталку, відразу ж і затьмарила, бо ж заручини — це звичай серйозний, і він уже готовий відступитися від своєї коханої. Тільки ж Наталка не з тих, хто впадає у відчай. У цій ситуації і проявила свій характер. Інакше й бути не могло: чого їй виходити за Возного, якщо вона любить Петра душею й «він один владіє нею». І скажіть, що шлюби не



■ Петро Панчук, Олег Скрипка
у виставі «Наталка Полтавка».
Фото О.Ктиторчука.

вершаться на небесах!

У Театрі імені Івана Франка «Наталку Полтавку» поставив режисер із Москви Олександр Ануров (уже несподіванка!). Друга несподіванка — поставив у жанрі мюзиклу (власне, п'єсу й так неможливо уявити без музики Миколи Лисенка й пісні до «Наталки Полтавки» стали народними). І нарешті, несподіванка третя — одну з головних ролей виконав Олег Скрипка, естрадний співак, незмінний рушій гурту «ВВ». Усе це може видатись непосильним навантаженням на виставу, й навіть така традиційно міцна річ, як «Наталка Полтавка» може його не витримати.

Але ін'єкція естради в академічний театр — цей ризикований експеримент — зробила своє: глядач переймається видовищем, «заводиться» майже так, як на концертах гурту «ВВ», й тішиться. Хтось заперечить, що вистава академічного театру — не концерт естради, що не можна змішувати грішне з праведним, що... Але спробую заперечити. Не тому, що не шаную традицій. А тому, що, як на мене, вистава ця виникла закономірно. Сьогодні, по-перше, зникли будь-які умовності й бар'єри між мистецтвом «високим» і «низьким». По-друге, кожен, хто стежить за творчістю Олега Скрипки (а таких багато), не міг не помітити його еволюції в бік українського фольклору: здійснений ними фестиваль «Країна мрій» яскра-

во це підтверджує. Мало сказати: еволюція окремого виконавця, Олег Скрипка зумів «заразити» пристрастю до народної пісні багато молоді. І цим не можна не захоплюватись.

А оскільки «Наталка Полтавка» вся зіткана з нашого фольклору, тобто фольклор і «Наталка Полтавка» — явища нероздільні, то цілком доречним є те, що Олег Скрипка написав свою музику до знаменитих арій Наталки, Петра і Возного. Відповідно, до цієї музики адаптувалася і гра акторів. Всім зрозуміло, що вони не насправді переживають, страждають, згорають від кохання, а вдають це, тому й стилістика виконавська — відповідна.

Найбільш органічно у ній відчуває себе Петро Панчук. Кожне слово його героя — Возного Тетерпаковського стріляє в десятку, а про манеру його поведінки можна писати багато. Обмежусь лише одним — Панчук органічний у цій ролі, підтримує традицію, не особливо шаржуючи свого героя, і хоча Возний більшою мірою, ніж інші персонажі, належить XVIII століттю, дивовижним чином актор робить його актуальним. Свій шарм має Олег Скрипка у ролі Возного: тут виразно бачиш геніальність простоти самого тексту. Контраст аматора Скрипки з профі Панчуком — це також ефект, який працює на стилістику. Горпина Терпилиха Лариси Руснак — це образ української жінки, яка має голову на плечах і вміє подбати і про себе, і про свою дитину, бо, звісно, якщо сам про себе не подбаєш, то не подбає ніхто. Вона досить конструктивно підходить до турботи про майбутнє своєї доньки й, проживши не дуже щасливе у шлюбі життя, мабуть, і не вірить, що любов Наталки і Петра — це надовго. А от статки і статус Возного — річ досить надійна. Та все ж доведеться і їй скоритися долі, а іншими словами — благословити Наталку і Петра.

Наталка Тетяни Міхтіної — відкриття театру. Дебютна роль виявилася яскравою й цілком вписується в «естрадний» (чи «мюзикловий») ухил вистави. Для цього потрібен наголос не на стражданнях героїні, а на легкості, з якою вона виходить з екстремальних ситуацій. І тут її Наталка дуже вдало демонструє фемінізм по-українськи: ніхто, ніщо (навіть звичай) не змусить підкоритися українку, яка любить. Бо вистава взагалі-то про любов.